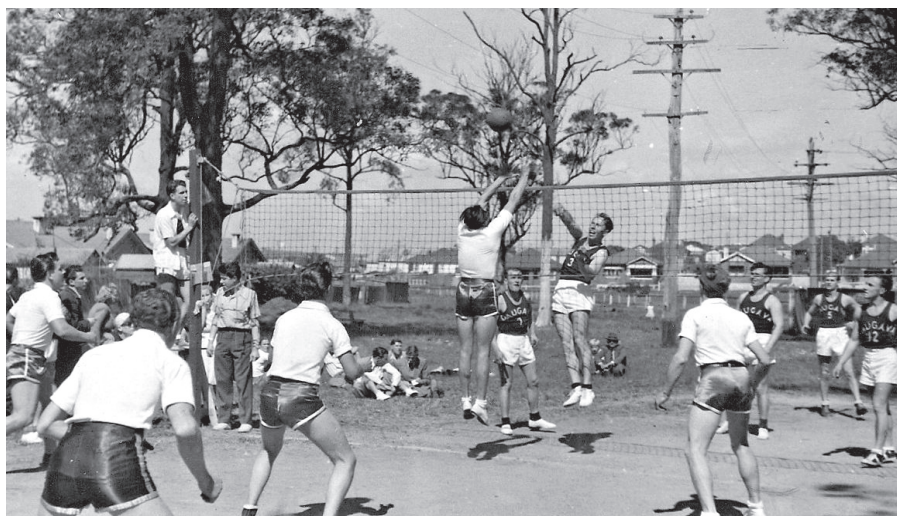

Anno 1953

**Augšām ceļas gaismas pils – Ak, Pasaulīt! – Uz baznīcu pilsētu
Adelaidi – Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu dabu
– beigtu, dzīvu...**

Volejbola spēle starp latviešu sporta kopu *Olimpia* (baltos kreklos) un sporta kopu *Daugava*.
Tiesā Uldis Siliņš (*Auseklis*). Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.

AUGŠĀM CEĻAS GAISMAS PILS

Anno 1953. Kas par gadu! Vēl arvien plosās Korejas karš. Austrālijā nepastāv obligātā karaklausība, Amerikā gan. Viens austrāliešu bataljons un lidotāju vienība tur karo. Oži ir arī Japānas okupācijas spēkos.

Martā karoti noliek visu tautu tēvs Josifs Visarionovičs Staļins.

31. jūlijā par SLB valdes priekšsēdi ievēl manu tēvu Mārtiņu Siliņu. Vēlāk dzirdu, ka tēva ievēlēšana dažās korporeļu aprindās radījusi neapmierinātību. Kā nu tā? Neizglītots zvejnieks par priekšnieku! Taču šādas runas ātri pierima. Mans tēvs biedrību vadīja līdz pat 1974. gadam.

Viens no tēva mērķiem bija iegūt savu namu. Par šo ieceri viņš fanātiski cīnījās. Vāca ziedojumus, propagandēja ideju par namu visādos veidos – gan runās, gan rakstos presē.

SLB Informācijas biļetenā var atrast šādas M. Siliņa rakstītas rindas:

Mūsu brīvība ir sakņojusies un arī turpmāk sakņosies tiklab mūsu kultūras vērtībās, kā karavīru zobēnā, tāpēc kultūras tradīciju un varoņgara saglabāšana ir tautas dzīvības jautājums.

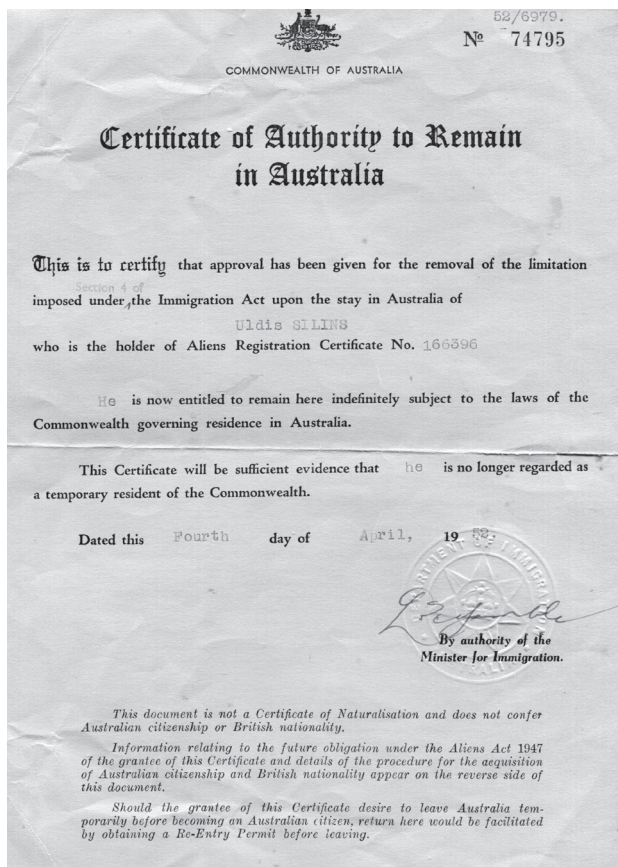
Kādā citā vietā:

Mūsu devīze nama jautājumā ir un paliek līdzšinējā: viens visu latviešu nams par visu latviešu līdzekļiem. Visiem vienādas tiesības un tarifs nama lietošanā un vienādi pienākumi tā celšanā.

Vienā no savām runām viņš saka:

Sidnejas latviešu sabiedrībai tagad ir nozīmībā milzīgs uzdevums: iegūt un pēc tam izkopt savu latviešu namu. Šim mērķim aicinām arī mūsu bērnus, lai viņi jau no mazotnes izprot taupīšanas un krāšanas augļus. Vecākiem vajadzētu aicināt bērnus, lai tie saldumiem domāto naudu iemet nama fonda krājkasē. Apmeklējot sarīkojumus jaunajās telpās, bērni varēs tad lepoties kā palīgi to iegūšanā.

Tas no viena otra ir bijis par daudz prasīts, par ko liecina kāda dīvaiņa un plānpīrātiņa anonīma vēstule, kuru pēc tēva nāves atradu viņa papīros.

Austrālijas valdības 1952. g. izdotā atļauja Uldim Siliņam palikt valstī.

Netrūka Neticīgo Tomu, netrūka smīnētāju, netrūka cilvēku, kam likās svarīgāk noziedot naudu konjaka pudelei nekā kādam tur namam. Bet tādi bija mazāku.

Es apbrīnoju tēva *biezo ādu*. Viņš pacieš visu – patronizēšanu, smīnus, atraidījumus.

Sidneja bija pazīstams fotogrāfs jau no Rīgas laikiem, vārdā Grapmanis. Viņu nekas Austrālijā neapmierināja, vienmēr teica, ka visi austrālieši ir stulbi utt. Latvija, tā tik ir bijusi zemīte! Uz tēva aicinājumu pievienoties ziedotājiem Grapmanis atbildējis: *Ziniet, mēs mīlam tā labi paēst...* Protams, tādā gadījumā nams nav desai pretenieks. Vēlāk pāris viņa dabas fotogrāfijas bija izliktas Latviešu namā piemērotā vietā pie sienas – ēdnīcā.

1953. gada otrajā pusē K. Nīcis atrod piemērotu īpašumu Stratfildā. Pirkšanas līgumu 18. novembra svētku akta laikā paraksta M. E. Siliņš, valdes loceklis A. Tauriņš un F. Lakševics.

Mūsu jaunais īpašums ir daļēji apdzīvota 70 gadus veca divstāvu māja vienvīriena ielā ar četriem dzīvokļiem, piecu minūšu gājienā no stacijas. Aiz nama atrodas 50x100 metrus liels laukums, piemērots zāles un skatuves būvei.

Īpašums atrodas 32/34 *Parnell* ielā un maksā 6000 mārciņu, kas, ņemot vērā nama atrašanās vietu un apbūves gabalu dārdzību, ir izdevīgs pirkums. Nama fondā ienākuši 138 ziedojumu pieteikumi (2558 mārciņas). Uzkrātie līdzekļi – 589 mārciņas, 7 šiliņi un 11 pensi.

SLB biedrības birojs arvien strādā mācītāja J. Lūša mājas garāžā, Berallas priekšpilsētā. Biroja mantība: galds, krēsls un rakstāmmašīna. Kāpēc ne uz LN? Pirkšanas brīdī namā bija vēl trīs īrnieki, kurus nevarēja no dzīvokļiem izlikt, ja nesameklēja piemērotu dzīves vietu. Bijusī īpašniece, nepildot pārdošanas līgumu, bija savā dzīvoklī atstājusi apakšīrnieku, kurš atteicās atbrīvot telpas. Viss nokārtojās pēc trim mēnešiem, bet SLB biedrības birojs uz namu pārcēlās tikai 1954. gada aprīlī. Beidzamais īrnieks atstāja dzīvokli tikai 1961. gadā.

Kad atbrīvojās apakšstāva dzīvokļi, atklājās bēdīga aina – grīdas izpuvušas, sienas mitras. Nama fasāde bija jāpārkrāso un jāliek jauns jumts. Par vecā nama apsaimniekošanu un jaunā celšanu bija atbildīga Nama Padome ar pārstāvjiem no visām organizācijām (nevaru pārbaudīt datus, bet esmu pārliecināts, ka sporta organizācijas tur nebija, nedz tās piedalījās ar ziedojumiem). Pirmais LN pārzinis – Rūdolfs Šulcs (1954–1958).

1953. gadā A. Priedīša redakcijā iznāk rakstu krājums *Latvieši Austrālijā*, iespiests Vācijā. Krājumā varēja lasīt daudz interesantu faktu.

Austrālijas dienas procesijā (26. janvārī) uz jaunaustrāliešu plosa latviešus pārstāvējusi Vija Vētra (Cerams, ka ne ar indiešu dejām).

Arī mana tēva fotogrāfija ir grāmatā. Apakšā ralsēti: *Mārtiņš Siliņš – SLB priekšnieks, teātra aktieris, kora dalībnieks. Viņa sieva – skolotāja svētdienas skolā, referente literārajos vakaros, kora dalībiece. Dēls Uldis – teātra aktieris, kora dalībnieks. Sidnejā nav otras tādas ģimenes. Lūk, kā.*

Sludinājumos prominenti ir grāmatu tirgotāji. E. Polikevičs Sidnejas centrā atvēris savu daiļamatniecības salonu un zeltkaļa darbnīcu *Rota*.

Arī Melburnā atrodas G. Steinberga daiļamatniecības salons. Mazie amatnieki sastopami visos štatos.

Ir arī lielas zivis: V. Bērziņam Sidnejā jau ir divi pārtikas veikali un maizes ceptuve *Rīga*. Vēl ir E. Bergmaņa maiznīca, I. Nīča un P. Pētersona būvuzņēmumi, V. Muzikanta un R. Gaņģa drēbniekdarbnīcas, vairākas frizētavas, M. Vagulāna transporta uzņēmums, četras dārzniecības, galdniecības u.c.

Adelaidē ir jauns latviešu miljonārs – K. Līdums, kam pieder sava būvfirma. Te

uzskaitīti tikai daži – latvieši rosās visur.

Pakavēsimies mazliet pie iebraukušo latviešu ārstu un zobārstu likteņiem Austrālijā. Sākumā daudzi ārsti kļūst par strādniekiem fabrikās, daži laboratorijās skalo pudeles, citi algu pelna kā sanitāri slimnīcās vai slimnieku pieskatītāji garā vājo iestādēs. Atsevišķus mediķus nosūtīja uz nometnēm, lai palīdzētu austrāliešu kolēģiem aprūpēt jaunos iecelotājus. Oficiālais tituls tādiem bija *medical orderly*, vēlāk *senior med. orderly*. Pienākumi: dažās nometnēs jāberž ambulanču grīdas un jāklāj gultas, citās – varēja strādāt par sanitāriem-tulkiem vai arī par ārstu ar sanitāra algu. Lai iegūtu ārsta tiesības, bija jāpārstudē pēdējie trīs gadi. Bet studijas notika dienā, kur ņemt naudu dzīvošanai?

Austrālijas ārsti ir apvienoti spēcīgajā *British Medical Association*, kas pret migrantu ārstiem izturas ļoti noraidoši. Daļa latviešu ārstu pa vakariem pieņem slimniekus, apzīmējot sevi *Dr. tāds un tāds, nav reģistrēts tādā un tādā pavalstī*.

Rietumausturālijā pāris latviešu ārstu strādā pilntiesīgu mediķa darbu, jo konkrētajā vietā neviens austrālietis nevēlas praktizēt. Viens latviešu ārsts strādāja savā profesijā Dienvidpola ekspedīcijā, otrs – Jaungvinejā.

Bet ir arī tādi, kas studē, piemēram, V. Augulis. Zobārsti strādā nelegāli un pie mājas neizliek nekādas šiltes.

*Kad pienāks latviešiem tie laiki,
Ko citas tautas tagad redz?*

Nebūs nemaz tik ilgi jāgaida...

AK, PASAULĪT!

Austrālijā jauna latviešu avīze! Alberts Priedītis izdos neatkarīgu laikrakstu *Pasaule*. Izveidojas redakcijas kolēģija – A. Priedītis, Sp. Klauverts, I. Sveilis, H. Sils. Priedītis bija cerējis ierīkot redakciju Spodra viesistabā Ašfildā, bet neatrod pie mājas tēva dzirdīgas ausis.

Es atsaucu savu līdzdalību *Austrālijas Latvietī*, jo Sveilis saka, ka diviem kungiem nevarot kalpot. Tad Sveilis sakašķējas ar kādu no redakcijas locekļiem un aiziet, un jau pēc četriem numuriem *Pasaulei* pienāk gals. Pietrūkst naudas. Spodris sirdīgs: *Ko viņš izdod avīzi, ja nav līdzekļu! Jārēķinas pirmo gadu ar zaudējumiem*. Priedīša kundze, kas ir saimnieciskāka par Albertu, neliekas pārsteigta.

Atceros Priedīti maigi sitam ar pēdējo numuru pa roku un žēlabaini atkārtojam: *Kas par avīzi, kas par avīzi!*

Mans devums *Pasaulei*: reportāža par Viju Vētru un viņas baletstudiju un vēl šis tas. Sidnejā notiek Austrālijas meistarsacīkstes galda tenisā. Tajās piedalās arī Juris Zemītis un sporta reportiera Siliņa nākamā sieva Ilze Viļuma no Pertas.

Nobela prēmijas ansamblis. No kr. – Z. Nīce, M. Siliņš, H. Dukure, D. Vadze. 2. r. no kr. – V. Ducmanis, A. Siļķēns, H. Kaupmanis, J. Andersons, A. Knope, V. Štāls, J. Dukurs. 3. r. no kr. – U. Siliņš, J. Blūms, I. Nīcis un Sp. Klauverts. Attēls no SLT arhīva.

Kā bumbas sprādziens draugus pārsteidz ziņa, ka pie Spodra atgriezīsies sieva Elvīra ar pameitu Agritu. Tā arī notiek un Kētiņai jāiet dzīvot citur. Tas nu ir rūgts piliens kā Kētei, tā Spodrim, bet abi saprot, ka cits izkārtrojums nav iespējams. Elvīra ar Spodri nav dzīvojuši kopā kopš 1944. gada, noprātu, Spodra vainas dēļ. Pēc iebraukšanas Austrālijā Elvīra dzīvojusi Adelaidē.

Tad abu kopdzīvei nāk negaidīts pārbaudījums – Spodra parādi, par kuriem viņš sarakstē nekā nav minējis. Viņam ar savu nelielo aldziņu ir jāuztur arī Kētiņa. Nepa-iet ilgs laiks, līdz viņi dzīvo gan vienā dzīvoklī, bet kā šķirti ļaudis. Spodris drīz pārvācas uz istabiņu Kings Krosā. Arī turpmākais kopdzīves ceļš ar Elvīru izrādās grumbuļains, bet Spodris ir ļoti lojāls. Viņam nepieciešams kāds, par ko gādāt.

V. Štāls uzved U. Kaupmaņa tulkoto lugu, H. Bergmaņa komēdiju *Nobela prēmija (Svedenhelmi)*. Arī man iedalīta loma, atkal virsnieks.

Atsauksmes par izrādi nav sliktas. Recenzenta I. Sveiļa *cietā* sirds ir atmaigusi, un viņš jau runā par saliedētu ansambli etc.

Otra luga ir M. Zīverta komēdija *Zaļā krūze*. Kā režisore debitē L. Gailīte. Dekorators – H. Sils. Recenzents I. Sveilis raksta, ka uzvedums ritējis raiti un uzteic K. Gulbergu (Sveilis I. AL, 1953. g. septembris).

Vēl ap 1950. gadu vidū volejbola un basketbola sacīkstes notika Rīvbijas sporta laukumā, kas *Auseklim* bija galvenais neveiksmes cēlonis Austrālijas latviešu meistarsacīkstēs. Mēs nebijām pieraduši spēlēt sporta zālē. Attēlā: *Spīdolas, Olimpijas, Daugavas, Spara* un *Ausekļa* sportisti ar Austrālijas sporta vadītāju J. Riņģi un JDV sporta vadītāju J. Katužānu. Attēls no JDV Sporta padomes arhīva.

UZ BAZNĪCU PILSĒTU ADELAIDI

1953. gads ir *Ausekļa* gads! Pavalsts meistargodā volejbolā, nezaudējot nevienu spēli, tiekam mēs. Kā JDV meistari mēs dodamies gada beigās uz Adelaidi, kur reizē ar KD notiks arī Austrālijas latviešu meistarsacīkstes. Brauc arī mūsu basketbola komanda.

Dodamies ceļā pēc Ziemsvētkiem. Tā kā gandrīz visa mūsu komanda strādā pavalsts dzelzceļa departamentā, tad mums ceļš ir par brīvu.

Arī *vecie* Siliņi brauc uz Adelaidi ar Sidnejas jaukto kori. Mums, ausekļiešiem, ir iegādātas zilas, pāri galvai velkamas jakas, uz krūtīm no filca izgriezts balts auseklis, ko grafiķis H. Sils ļoti trāpīgi nodēvē par piparkūku. Jakas ir diezgan biezas, un Adelaidē ir sasodīti karsts.

Adelaide ir baznīcu pilsēta. Svētdienās līdz pusdienas laikam nekas nenotiek, pilsēta ir kā pamirusi. Mēs, metropolitāņi, pie tik ērmīgas dzīves neesam pieraduši.

Mūs ar Briežu Čarli izmitina kopā pie vietējiem sportistiem. Pašiem sava istaba.

KD sarīkojumi sākas ar dievkalpojumu. Vai es tur biju? Jūs prasāt nopietni vai jokojaties! Uz Sprīdīti? Goda vārds, biju, bet netiku iekšā. Uz kopkori? Tas pats.

Rakstnieku cēlienu? Nebiju. Tautas dejām? Nebiju. Uz KD un Sportistu ballēm? Kāda *ruņa*, Mārtiņ! Bet tad es attapos, ka maniem kultūras apsēstajiem senčiem tas diezin vai patiks. Uzupurējos un ierados Solistu koncertā. Kā saka: lai vilks paēdis un kaza dzīva!

Jaungada balles svinības mēs turpinājām pie manas skolas biedrenes, kas paguvusi apprecēties. Viens no viesiem bija Andris Saltups, vēlākais pazīstamais sirds ķirurgs. Jau toreiz viņam par *sirdīm* bija liela interese, jo viņš *nocollēja* smukāko meiteni.

Kā mums veicās sportā? Neko labi. Mēs nebijām pieraduši spēlēt zālē, un forma arī bija, velns zin kur, pazudusi. Nevinnējām nevienu spēli.

Ko es no visa tā ieguvu? Atgriezies mājās mazliet gudrāks nekā aizbraucu.

NEDAUDZ VĀRDOS

* Miris brīvās Latvijas sūtnis ASV Jūlijs Feldmanis.

* Uz Melburnu pārcēlies bijušais SLT režisors un aktieris Pēteris Elsiņš.

* Vēl viens jauns sabiedriskas dabas īpašums Sidnejā. Sidnejas latviešu luterāņiem pieskirta sava kapsēta.

Īpašumam, kas atrodas Rukvudā, pārvaldi dos abas Sidnejas luterāņu draudzes. Par pārvaldes priekšnieku iecelts Vienības draudzes mācītājs J. Lūsis. Pie kapsētas izmērīšanas un plānošanas strādā prof. K. Bikše. (Latviešu kapsēta Sidnejā. AL, 1953. g. 5. decembris)

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

JDV Sporta padomes locekļi ar kundzēm. Priekšā no kr. – Ernšteina, M. Katužāna, I. Riņģe, Miltiņa, Tilika. Aizmugurē no kr. – U. Siliņš (*Auseklis*), A. Ernšteins (*Spīdola*), J. Katužāns (JDV sporta vadītājs), Miltiņš (*Olimpija*), J. Riņģis (Austrālijas latviešu sporta kluba *Auseklis* vadītājs). Attēls no JDV Sporta padomes arhīva.

Ēriks Biezaitis mākslas un daiļamatniecības izstādē Adelaidē 3. KD laikā, 1953. g. decembrī. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Dirigents Kaspars Svenne un Adelaides Latviešu jauktais koris uzstājas Kora ballē ap 1953./54. g.
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Adelaides latviešu jauktais koris uzstājas kora ballē.
No kr: – Berta Burtmane, Zelma Svenne, Margarita Biezaite, Ženija Priede, Otlīja Jansone, neatpazīta,
Laima Bogena, neatpazīta, Skaidrīte Oliņa, Herta Strauta. Pēdējā rindā 10. no kr. – Ēriks Biezaitis.
Pārējie neatpazīti. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

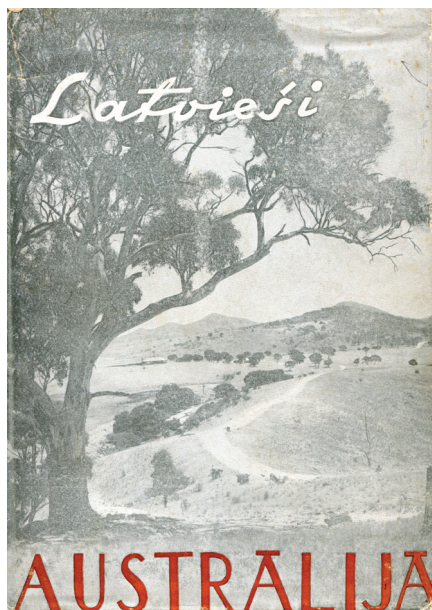
Adelaides vīru kori nodibināja E. Biezaitis tūlīt pēc savas ierašanās Adelaidē no Bonegillas nometnes 1949. gadā. Kora dalībnieki bija vīri, kuri kopā ar ģimenēm ar vienu un to pašu kuģi bija atbraukuši uz Austrāliju un jau bija sākuši sadziedāties ceļojuma laikā. Kad vēlāk viņiem dziedāšanā pievienojās ģimenes, 1951. gadā izveidojās Adelaides latviešu jauktais koris, kas bija lielākais Austrālijā. Kora ilggadējais diriģents bija Kaspars Svenne, kurš piedzīvoja 100 gadu vecumu. 1961. gadā dziedātāju skaits bija pieaudzis uz 116 – lielākais latviešu koris ārpus Latvijas.

Studenšu korporāciju kopas Sidnejā (*S/K/K/S!*) dibināšanas dalībnieces Sidnejā, 1953. g. Priekšā no kr. – Lūcija Grīnberga (*Gaujmaliete*), Berta Trumpmane (*Imeria*), Austra Eichmane (*Spīdola*), Lidijs Voitiške (*Gaujmaliete*); 2. rindā – *Imeria* filistre, kura ļoti agri aizbrauca uz Melburnu, vārds nav zināms, Biruta Vilciņa (*Zinta*), Anna Freimane (*Gundega*), Daina Kancberga (*Gundega*), Biruta Baumanes (*Gundega*); 3. rindā – Lidijs Medne (*Zinta*), Mirdza Muižniece (*Daugaviete*), Lūcija Felsberga-Bērziņa (*Daugaviete*), Biruta Purmale (*Daugaviete*), Ausma Medne (*Zinta*), Liliāna Pelše (*Spīdola*). [Precīzs dibināšanas datums nav zināms.]

Fotogrāfijas atšifrējums no Lidijs Mednes atmiņu grāmatas.

Attēls no Studenšu korporāciju kopas Sidnejā arhīva.

AUSTRĀLIJAS LATVIETIS

LAIKRAKSTS LATVIESĒM AUSTRĀLIJĀ

savus lasītājus apciemo jau 5. gadu

IZNAK KATRU SESTDIENU, TAGAD PAPLAŠINĀTĀ APJOMĀ

AUSTRĀLIJAS LATVIETIS ir neatkarīgs latviešu laikraksts, kas neatbilst nevienai grupai, bet virsīti notikumiem un norisēm objektīvi un no nacionālo interešu viedokļa.

AUSTRĀLIJAS LATVIESĀ līdzstrādnieki ir pazīstamākie Austrālijas latviešu zinātnieki, rakstnieki, publicisti un žurnālisti.

AUSTRĀLIJAS LATVIETIS īpašu vērību veltī mūsu kultūras dzīves parādībām, mākslai un literatūrai. Saviem lasītājiem laikraksts sniedz mūsu rakstnieku jaunākos darbus.

AUSTRĀLIJAS LATVIETIS sniedz informāciju, reportāžas un rakstus arī visās citās mūsu dzīves nozarēs. Tas veicina mūsu iekļaušanos jaunajos apstākļos, iepazīstina lasītājus ar valdības rīkojumiem, kas kairo ietekmētoji dzīvi, veidojot rakstus praktiskiem jautājumiem, ar ko katram no mums jāastopas ikdienas apstākļos.

AUSTRĀLIJAS LATVIETIS ik nedēļas koncentrēti formā sniedz svarīgo pasaules politisko notikumu apkārtu, īpašu vērību veltījot norisēm Eiropā.

AUSTRĀLIJAS LATVIETIS vārgi seko notikumiem ārpusi Latvijā, sniedz izvēlētus no turienes pretes un radiofona ziņām, pārbaudīju stāstiem.

AUSTRĀLIJAS LATVIETIS iespēi savu līdzstrādnieku vēstules un ziņojumus par latviešu dzīvi citās pasaulē malīs.

AUSTRĀLIJAS LATVIETI īpašas nojaļas veltītas jaunatnei, sportam, veselības kopšanai u.c. jautājumiem.

AUSTRĀLIJAS LATVIESĀ redakcijas kolēģijā darbojas Zigurds Bārda, Emīls Dēļis, Austrā Kāleja-Tamuža, Spodris Klauverts, Jānis Sarma un Arnolds Smits.

KLŪSTIET ARĪ JUS

AUSTRĀLIJAS LATVIESĀ ABONENTS!

Latviešu laikraksts ir nevien informācijas līdzeklis, bet arī saite Austrālijā un visā pasaulē izklēdēto latviešu starpā.

AUSTRĀLIJAS LATVIESĀ abonēšanas maksa ir tikai 12 šilipi par 3 mēnešiem vai 24 šilipi par pusgadu un to varat pasūtīt katrā latviešu grāmatnīcā vai arī iesūtīt naudu pasta zīmēs (Postal Note) tieši apgādā: AUSTRĀLIJAS LATVIETIS, Box 69, P. O. PRAIRAN, VICTORIA.

1953.g. sidnejieša Alberta Priedīša redakcijā iznāk gada grāmata *Latvieši Austrālijā*. Izdevējs ir apgāds *Austra* Melburnā. Publikācija ir tiešām ļoti informatīva un sedz visus Austrālijas latviešu dzīves aspektus, par ko gādā 25 līdzstrādnieki no dažādām jomām. Kā *mag. oec.* A. Dukāts savā rakstā trāpīgi raksta: *Kas te ir, un kas te nav. K. Nīcis atceras, kāda dzīve bijusi Pirms divdesmit pieciem gadiem, A. Medenis – par Bathurstas nometni ziedu laikos, bet viss pārējais vēlīts šodienai.* Ir arī jau 25 sludinājumi no latviešu uzņēmumiem, tai skaitā laikraksta *Austrālijas Latvietis*.